

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Факультет журналістики

Кафедра журналістики та нових медіа

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

МЕДІАПРОЄКТ «ВІТРИ ПРЕДКІВ»: СПЕЦИФІКА СТВОРЕННЯ

Використання чужих ідей, результатів
і текстів
мають посилання на відповідне
джерело

_____ Кручок Т. І.
(підпис студента) (ініціали, прізвище)

Здобувача першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,
Групи ЖУРб-1-21-4.Оз
галузизнань 06 Журналістика
спеціальності 061 Журналістика
освітньої програми 061.00.01 Журналістика
освітнього рівня першого (бакалаврського)
Кручок Тетяна Іванівна

Науковий керівник: Георгієвська В. В.,
професор кафедри журналістики та нових медіа,
професор, доктор наук з соціальної комунікації

Допускаю до захисту
перед ЕК _____ І.В. Погребняк,
завідувач кафедри журналістики та
нових медіа

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
1.1. Обґрунтування актуальності проєкту.....	3
1.2. Мета і завдання роботи.....	3
1.3. Перелік методів здійснення творчого пошуку.....	4
II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ПРОЄКТУ «ВІТРИ ПРЕДКІВ».....	18
2.1. Тематичний вибір матеріалу.....	18
2.2. Створення статей для проєкту.....	19
2.3. Апробація матеріалів.....	22
2.4. Висновки.....	22
III. Список використаної літератури.....	22
ДОДАТКИ.....	28
АНОТАЦІЯ.....	47

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Обґрунтування актуальності проєкту

Актуальність. Історичний простір України формувався під впливом інших країн, тому в актуальних відомостях є інформація щодо етнічної спадщини України, але з примітками, що це може належати є до інших народів.

На тлі суспільно-політичних подій, які відбуваються в Україні, а саме локальна (з 2014 року), а згодом і повномасштабна (з 2022 року) війни люди стали більше цікавитися справжнім етносом країни, щоб знати, розуміти істину інформацію та протистояти інформаційній боротьбі. Вагому роль у дослідженні та вивченні цих проблем відіграє журналістика, а саме її жанр – стаття. Саме цей жанр є інструментом формування громадської думки, поширення об'єктивної та правдивої інформації, а також для аналізу етнічних процесів.

Питання етносу досліджувало багато науковців, зокрема Н. Авраменко [1], М. Білан [3], Л. Пономар [26] та інші, але в науковому просторі не вистачає розвідки, яка б висвітлила інформацію щодо ролі жанру «статті» при дослідженні етнічності України та продемонструвала, як публіцистика впливає на сприйняття міжетнічних відносин у сьогоденні.

1.2. Мета і завдання роботи

Мета дослідження – систематизація етнічних проблем сучасної України за допомогою публіцистики, зокрема жанру «стаття».

Завдання дослідження:

- 1) Дослідити історію жанру «стаття»;
- 2) Схарактеризувати різновиди статей;
- 3) Висвітлити роль українського етносу ХХІ століття;
- 4) Створити проєкт «Вітри предків»;
- 5) Апробувати матеріали.

Об'єкт дослідження – етнічні проблеми України.

Предмет дослідження – стаття як засіб для дослідження українського етносу.

1.3. Перелік методів здійснення творчого пошуку

Журналістика – багатоаспектна сфера діяльності. Одним із розповсюджених її жанрів – стаття. У професійних нормах подано інформацію, що стаття – це аналітичний жанр публіцистики.

У науковій праці В. Бондаренко зазначено, що кожен жанр журналістики розрізняють за дискурсивною ідентичністю. У межах дослідження будемо розглядати жанр *«стаття»*. У статті комунікативним суб'єктом є фахівець з певної сфери (про яку йдеться у матеріалі). Він надаватиме коментарі з приводу теми, але інколи можуть бути статті і без коментарів фахівця. У такому випадку інформація матеріалу базуватиметься на дослідженні журналіста [4].

У словниках подається **п'ять значень** терміну *«стаття»*. Для сфери журналістики відповідає наступне значення: «Науковий або публіцистичний твір невеликого розміру в збірнику, журналі, газеті і т.ін.» [33].

Натомість Т. Ань подає таке значення статті, як **журналістського жанру**: «Жанр «стаття» в українській науці про журналістику належить до так званих академічних, сталих жанрових форм аналітики. Його називають основним, провідним, базовим серед інших...» [3, с.3].

Проаналізувавши дослідницькі джерела, ми виявили такі основні характеристики статей, як:

- 1) дослідження та аналіз;
- 2) об'єктивність і збалансованість;
- 3) актуальність;
- 4) логічність в побудові матеріалу (структурованість).

Стаття, як і будь-який інший жанр журналістики, потребує простої мови написання, щоб читач міг зрозуміти, про що йдеться у тексті. Крім цього, важливою є конкретність, що протиставляється надмірності, експресивності та стилістичним варіаціям. У журналістських жанрах вона зумовлює необхідність

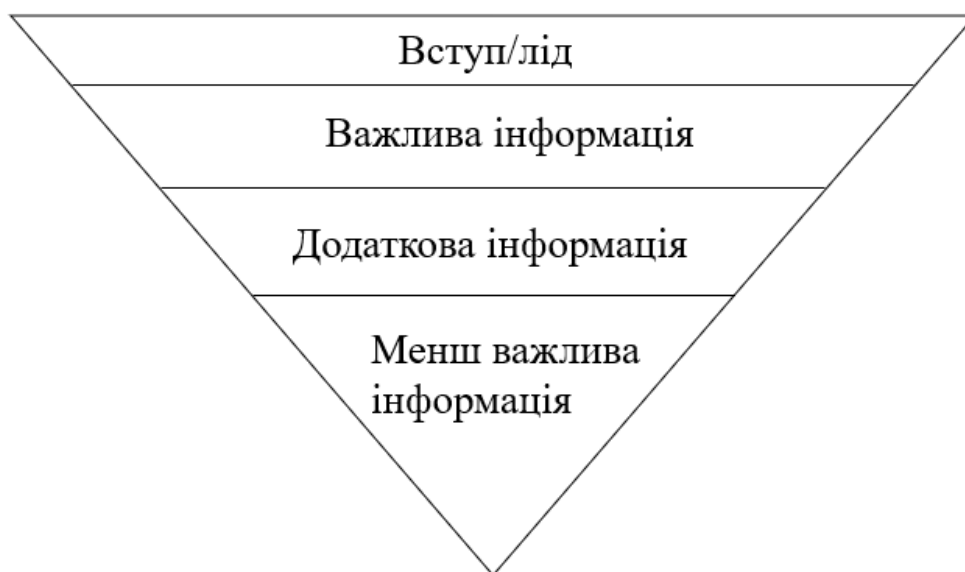
дотримання чіткої та однозначної подачі матеріалу, що вимагає від фахівців різних галузей докладання зусиль для забезпечення доступності та точності інформації у всіх секторах комунікації.

Важливим критерієм є структурна цілісність тексту, що забезпечується узгодженістю абзаців, які формуються на основі логічно впорядкованих речень. Взаємозв'язок між абзацами сприяє когерентному викладу змісту, забезпечуючи послідовність у формулюванні ідей, тверджень і суджень. У межах цього зв'язку початкова ідея кожного речення корелює з фінальною думкою попереднього або з домінантною концепцією тексту. Це сприяє чіткому розмежуванню та системному розвитку центральної ідеї, підвищуючи структурну й змістову упорядкованість наукового викладу.

Як зазначають науковці, у журналістській практиці не існує єдиної універсальної структури для побудови жанрових форм. Натомість застосовується загальна референтна модель, якої дотримуються журналісти під час створення матеріалів. Ця модель ґрунтується на принципі поетапного зниження інформаційної напруги.

Відповідно до зазначеної схеми, ключова інформація подається у першому абзаці, тоді як менш значущі деталі розміщуються у подальших частинах тексту. Така організація відома у професійному середовищі як «перевернута піраміда» і включає два основні структурні елементи: вступну частину та основний зміст (*Див.рис.1*).

Рисунок 1. Принцип перевернутої піраміди [32]

За актуальними джерелами, перший абзац журналістського матеріалу виконує функцію ключового структурного елемента, що містить основну інформацію про зміст публікації. Він не є традиційним вступом і не орієнтований на будь-яку конкретну точку зору.

Його головне завдання – представити найбільш значущі аспекти тексту та зацікавити читача темою. Важливо, щоб цей абзац відповідав на ключові питання: *що, хто, коли, де, як і чому*. Послідовність розкриття цих аспектів визначає загальний підхід журналіста до висвітлення матеріалу. У розвідці Н. Тонг вказується, що обсяг такого матеріалу повинен сягати 8,5 – 15 тисяч знаків [35, с.7].

Протягом тривалого часу ця структура активно використовувалася у світовій журналістиці. Проте в сучасних умовах її застосування дещо зменшилося через розвиток жанрових форм і впровадження новітніх технологій у створення й поширення контенту.

На сьогодні загальноприйнятим є підхід, за якого у першому абзаці подається відповідь лише на два або три ключові питання, тоді як решта інформації розкривається у наступних частинах тексту. При цьому пріоритет надається тим аспектам, які найбільше привертають увагу аудиторії.

Отже, ефективність початкового абзацу значною мірою залежить від здатності журналіста визначити питання, що викликає найбільший інтерес у читачів.

Відповідно до усталеної структурної моделі, основна частина журналістського матеріалу розміщується у центральному розділі тексту. Саме тут здійснюється аналіз подій, розкриваються їхні причини та наслідки, що дозволяє аудиторії отримати глибше розуміння фактів і формувати власну оцінку ситуації.

Жанр стаття історично сформувався в рамках суспільно-гуманітарних наук. Його застосовували філософи античної епохи, ритори, мовознавці, літературознавці, критики та інші представники інтелектуальних дисциплін. В українському журналістикознавстві вищезазначений жанр з'явився порівняно пізно, в *XIX столітті* [35, с.3].

Науковці розрізняють такі види статей, як *директивна або передова, науково-популярна, пропагандистська, інформаційна, загальнодослідницька, теоретико-аналітична* [35, с.8].

На думку Н. Тонг, **теоретико-аналітична стаття** – найбільш популярна у журналістській практиці, її ще називають проблемною.

Щодо аналітичної статті висловилаь О. Гарачковська. За її словами: теоретично-аналітична стаття є найбільш розповсюдженим та універсальним жанром аналітичної публіцистики [7].

О. Гарачковська [7] інформує щодо **передових статей**: передова стаття відображає офіційну позицію редакції з приводу актуальних на даний момент проблем. Вона сприяє правильному орієнтуванню в суспільних питаннях, оперативно реагуючи на найбільш важливі та нагальні теми. Основні вимоги до неї: актуальність обраної теми, детальне розкриття та обґрунтування поставлених завдань, чіткість і лаконічність висновків і узагальнень, а також наявність переконливих аргументів.

Науково-популярні статті найменш популярні серед журналістів. О. Литвин регламентує про стан наукової журналістики: «Насправді ситуація з

висвітленням науки в українській журналістиці не з найкращих. Ця сфера не дуже розвинена у наших медіа, а віднайти приклади ЗМІ¹, що фахово й цікаво пишуть про науку та її новинки не так просто <...>» [19]. Ці статті базуються на наукових сферах і дослідженнях. Спікери – перевірені фахівці-науковці. Проблеми наукового стилю окреслив О. Болдирєв: «Часто науковці спілкуються не дуже зрозумілою загалу мовою, бо вони мають інші завдання, тому медіа варто це враховувати й шукати з ними порозуміння» [37]. **Особливості стилю** – коментарі науковців; у матеріалах йдеться про відкриття або наукові проблеми; знаходити баланс у мові та інформації [19].

Пропагандистська журналістика застосовує **пропагандистські статті**. У межах інформаційних війн цільовою аудиторією виступає індивідуальна свідомість окремої особи, тобто інформаційний вплив адресовано не масовій аудиторії, а конкретному індивіду. Очікувана реакція носить раціональний характер, а трансформація базової моделі світу, якою оперує особа, є мінімальною — інформаційний вплив зачіпає лише окремі її компоненти, не руйнуючи цілісну структуру світосприйняття.

Натомість у контексті пропагандистської війни об'єктом маніпулятивного впливу стає масова свідомість. У цьому випадку реакція аудиторії переважно емоційна, а ступінь трансформації базової моделі світу максимальний, оскільки метою пропаганди є не лише закріплення власної ідеологічної моделі, а й повне або часткове знищення альтернативних світоглядних конструкцій. Такі статті мають на меті досягнути короткострокові цілі [25, с.128]. Інформація, яку подають у матеріалі, покликана для заклику, що завжди орієнтований на консолідацію аудиторії довкола певної ідеї чи концептуального підходу до розв'язання конкретної проблеми. Як правило, у ньому також присутні чіткі інструкції або рекомендації щодо алгоритму дій, яких очікують від цільової аудиторії в контексті сприйняття та реалізації пропагандистського меседжа. У контексті цього науковці розрізняють *джинсу та наблісити* [25, с.134].

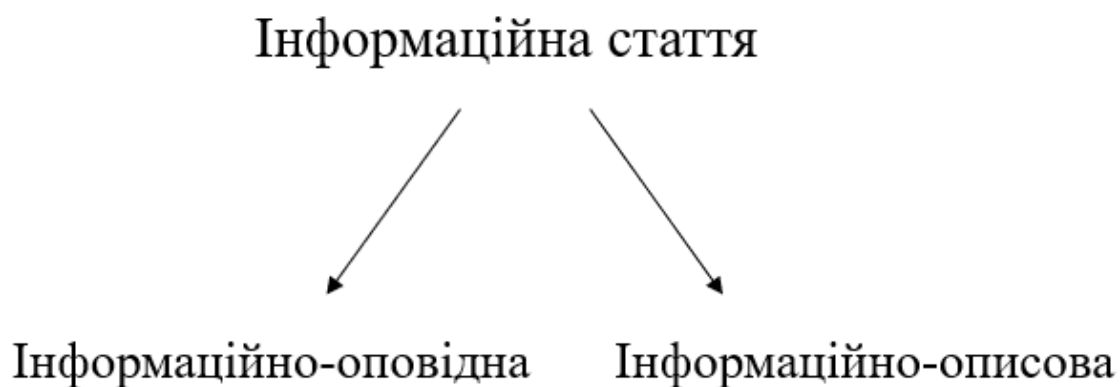
¹ ЗМІ – засоби масової інформації.

В. Полторак та А. Стадник інформують, що термін «джинса» також відомий під назвами «*прихована реклама*» або «*іміджева реклама*». Воно належить одночасно до сфери пропаганди, реклами та публічних комунікацій. Важливою характеристикою цього явища є те, що воно завжди має замовний і проплачений характер, стаючи для багатьох відомих журналістів джерелом додаткового чи навіть основного доходу. Водночас, завдяки своїй прихованості, відсутності чітко окресленої рекламної ознаки та створенню ілюзії об'єктивності, такі матеріали часто викликають більше довіри у споживачів інформації, ніж відверто пропагандистські чи рекламні повідомлення [25, с.134].

Пабліситі — це інформація, що надходить від незалежного джерела і публікується засобами масової інформації через її новинну цінність. Важливою особливістю цього виду комунікації є те, що розміщення таких матеріалів не контролюється джерелом, а сам факт публікації здійснюється без жодних фінансових витрат з боку ініціатора повідомлення [25, с.134].

С. Шийка зазначає про різновиди інформаційних статей [55].

Рисунок 2. Різновиди інформаційних статей за С. Шийкою

Інформаційно-оповідна стаття — це матеріал, у якому виклад подій або фактів відбувається у хронологічній або просторовій послідовності, що відповідає їхньому реальному перебігу чи розвитку.

Інформаційно-описова стаття — може публікуватися як у доповнення до інформаційно-оповідної, так і самостійно. У цьому виді статті інформація подається таким чином, щоб читач отримав цілісне уявлення про об'єкт опису, його структуру, окремі елементи, властивості та характерні риси.

Л. Сеїксас (L. Seixas) [56] висвітлює *загальнодослідницькі* статті: такий різновид охоплює публікації, у яких досліджуються суспільно значущі, комплексні проблеми, що мають загальнонаціональне або навіть глобальне значення. Зокрема, автори таких статей можуть аналізувати стратегічні напрями політичного чи економічного розвитку держави, досліджувати стан морально-етичних норм у сучасному суспільстві, обговорювати питання взаємодії церкви й держави або аналізувати особливості зовнішньополітичних відносин. Відмінною рисою таких публікацій є високий рівень узагальнення, системне аналітичне мислення автора та спроможність до формулювання масштабних висновків. Основна мета загальнодослідницької статті полягає у виявленні закономірностей, визначенні ключових тенденцій та окресленні можливих перспектив подальшого розвитку суспільства. Цей жанр належить до категорії складних, оскільки потребує не лише глибокого знання предмета дослідження, а й уміння теоретично осмислювати причини, чинники та контексти виникнення і розвитку досліджуваних процесів.

Н. Тонг узагальнив характерні особливості теоретико-аналітичної статті. У таких матеріалах предметом аналізу стають важливі, нагальні соціально значущі проблеми, що вимагають оперативного розв'язання. У цьому випадку проблема не лише показується та ідентифікується, але й піддається глибокому аналізу. За тематизмом можуть підійматися антикорупційні, бізнесові, економічні, культурні, освітні, промислові питання. Мета цього виду статті – виявити причинно-наслідкові зв'язки проблемної ситуації; оцінити та розробити прогнози можливих шляхів її вирішення. Важливим аспектом є використання фактів як основних аргументів, що підтверджують представлені думки. Факти в матеріалі не є ізольованими, вони об'єднані через причинно-наслідкові зв'язки, тематику чи конфліктну ситуацію, утворюючи єдину систему фактів. Відбір фактів має

суб'єктивний характер, оскільки вони залежатимуть від авторської інтерпретації та значущості для аналізованої проблеми. Також вагому роль відіграє аргументація тверджень. У статті центральною є роль автора. Він повинен володіти вміннями, щоб працювати з комплексними поняттями, «перекладати» їх на доступну й образну мову, а також грамотно й цікаво подавати складні ідеї, застосовуючи так звану «драматизацію мовлення». Для написання матеріалу журналіст використовує повний спектр методів дослідження, зокрема емпіричних (спостереження, інтерв'ю, робота з документами) та теоретичних (аналіз, синтез, порівняння, аналогія, індукція, дедукція, історичний підхід, гіпотетичні методи). Основа композиції проблемної статті – принцип доказового міркування: на початку подається контекст конфліктної ситуації, далі формулюється теза, яка аргументується через відповідні докази, а в кінці подаються гіпотези або рекомендації щодо можливих шляхів вирішення проблеми [33, с. 13-15].

Одним з чинників визначення національності та державності народу є етнос. **Етнос** — це історично сформована спільнота людей, які об'єднані спільними уявленнями про власне походження та культурні аспекти (мова, звичаї, міфологія, література тощо). Концепція «спільного походження» може ґрунтуватися як на реальних, так і на уявних, міфологізованих обставинах. З огляду на це дослідники зазначають, що поняття «*етнос*» поєднує в собі об'єктивні та суб'єктивні складники. До об'єктивного відносимо культурну спільність групи осіб, що об'єднані в єдиний етнос, до суб'єктивного — свідоме прийняття особою належності до спільноти, яка за низкою характеристик відрізняється від інших спільнот [20].

Британський професор, дослідник феномені нації та націоналізму, Е. Сміт у своїй праці «Національна ідентичність» виділив такі ознаки етнічної ідентичності:

- 1) Групова власна назва;
- 2) Міф про спільних предків;
- 3) Спільна історична пам'ять;

- 4) Ознаки спільної культури, які різняться залежно від спільноти;
- 5) Територіальна прив'язаність («рідний край»);
- 6) Переважне почуття солідарності у населення [30].

Виникнення, становлення і розвиток будь-якого етносу зумовлений етногенезом. **Етногенез** — це сукупність соціально-історичних, духовно-культурних процесів та низки природних чинників, які вплинули на утворення і визначення етносу; це процес історичного походження та розвитку етнічних груп, що пов'язані з розвитком людини як біологічного виду. Оскільки етнічна історія народів обумовлена низкою факторів, серед яких антропологія, лінгвістика, демографія, культура тощо, то етногенез вважається одним з найскладніших питань у сучасній науці.

Що стосується етногенезу українців, то думки науковців розходяться. Проаналізувавши наукові джерела, можемо лиш стверджувати, що східні слов'яни (українці, білоруси та росіяни) є частиною слов'ян, які у свою чергу є нащадками індоєвропейців. Станом на сьогодні виокремлено три основні версії етногенезу українців, які представимо у таблиці (*Див.табл.1*)

Таблиця 1. Основні версії етногенезу українців [3]

Назва	Характеристика
Трипільсько-арійська	За цією версією український етнос існував ще за часів трипільської культури на правому березі Дніпра та праарійської скотарської культури на лівому березі Дніпра (XII ст.);
Ранньосередньовічна	Цю гіпотезу сформував М. Грушевський, за його твердженням український етнос безперервно розвивався на території Київської Русі від часів антів (IX-X ст.) до сучасності

Пізньюсередньовічна	Прибічники цієї концепції вважають, що українці як етнос з'явилися в XIV-XV ст. внаслідок впливу татарів, литовців та поляків на єдиний древньоруський народ
---------------------	--

Етнічність народу є похідною з визначення етносу. У праці В. Євтуха «Етнічність: Енциклопедичний довідник» дізнаємося, що **етнічність походить** від грецького слова «*ethnos*», що означає народ або плем'я. Етнічність – термін, який відтворює якісні характеристики людини або групи людей, пов'язані з їх етнічним походженням і які виявляються у побуті, культурі, поведінці, й в цілому, у ментальності, підтверджуючи це походження та вирізняючи їх з-поміж інших» [14]. З цього визначення робимо висновок, що етнічність є категоріальним поняттям, що досліджує ознаки етносу.

Дослідник О. Калакура у праці «Особливості сучасного етнокультурного розвитку України» зазначає про те, що сучасна Україна перебуває у процесі складного пошуку власного шляху розвитку в етнополітичній сфері, де взаємодіють як ліберальні, так і консервативні тенденції. Відновлення державної незалежності стало потужним стимулом для національної та етнічної мобілізації як українців, так і представників інших народів. Це підтвердило прагнення всіх етнічних груп до відродження своєї самобутності, зокрема рідної мови, культури, духовних цінностей, традицій і звичаїв [15].

Серед варіативності засобів самоідентифікації українців на початку XXI століття звернімося саме до дослідження власної етнічності. Цей аспект став першочерговим з огляду на соціальну політичну ситуацію в державі: повернення незалежності в кінці XX століття, Помаранчева революція в 2004 році, Революція Гідності в 2014 році та дві фази російсько-української війни спонукали народ звертатися до власного коріння у питаннях культурного розвитку.

Дослідник О. Калакура у праці «Особливості сучасного етнокультурного розвитку України» висвітлює, що сучасна Україна перебуває у процесі складного

пошуку напрямків розвитку етнополітичної сфери, де одночасно проявляються як ліберальні, так і консервативні підходи. Відновлення державної незалежності стало потужним імпульсом для національної та етнічної мобілізації як українців, так і представників інших народів. «<...> Вона засвідчила, що представники всіх етнічних груп України прагнуть до відродження власної етнічної специфіки: рідної мови, культури, духовності, традицій та звичаїв» [15].

З вектору створення митці осмислюють культуру власного народу у працях. Тут присутні як і знаково-символічні образи, що апелюють до загальнолюдських цінностей (свобора, патріотизм, незалежність, героїзм, любов тощо), так і пряме відображення подій, в тому числі через призму історичної ретроспекиви.

Науковиця Л. Герус у праці «Етнічні смисли творчих практик українців початку ХХІ століття» поділяє мистецькі твори такого штибу на три категорії:

- 1) Етнічні образи-символи (ікона, народний одяг тощо);
- 2) Національно значущі вираження (орнаментика, колорит тощо);
- 3) Образи-персоналії (воїни, національні герої, релігійні постаті тощо) [10].

Приміром, під час Революції Гідності львівський художник Лев Скоп писав ікони на знайдених на Майдані Незалежності дерев'яних дошках. Коментуючи такий підхід до творчості художник наголошує на часовій тягlostі та монументальності мистецтва: «Усе, що в церкві, — твердить художник, — то святе: чи то дощечка, чи цеглинка. Я беру ту дошку і малюю ікону, і її уже не сплять. Та дошка, чи Гонта, матиме нове життя <...>» [22].

Окрім звернення до історичних подій та проживання нових етапів становлення державності, сучасне візуальне мистецтво українців наповнене етнічно значущими елементами флори та фауни народу: рослиноподібні, твариноподібні та птахоподібні орнаменти, артефакти народного мистецтва, декоративно-ужиткові елементи мистецьких об'єктів.

Дослідники звертались і до важливості національного вбрання. М. Герасько: «Одяг, одежа, вбрання — усе це природні реакції людства та й кожного народу зокрема, що виявляють особливе «спілкувальне», з огляду на

«розумний» стан людської встидливості та на кліматичні вимоги, явище» [8, с.30]. Також науковиця регламентує, що в українському одязі та способах зодягання відображались соціальна стратифікація, регіональні особливості, а також різниця між святковим і буденним вбранням. Культурна спадкоємність українського стилю вбрання проявлялася у специфічних елементах, характерних як для чоловіків, так і для жінок [8, с.30].

Д. Вінницька вказує, що кожен елемент традиційного одягу має свою функцію. Вбрання може бути сплетене, зв'язане або зшите з різних матеріалів, мати різноманітні форми, способи носіння чи навіть зав'язування. Кожна деталь виконує своє призначення і поєднується з іншими елементами, створюючи образ-символ, що відображає місцеві, культурні та історичні особливості. Наприклад, поясний одяг займав важливе місце в українському селянському костюмі протягом тривалого часу. Він складався з незшитих шматків тканини – одного (дерга, опинка, обгортка) або двох (запасака), які фіксувалися на талії. З розвитком народного художнього ткацтва ці елементи вдосконалювалися і набули широкого поширення в Наддніпрянщині, на Поділлі та в західних регіонах України [6, с.31].

Також важливим об'єктом ідентифікації культурної спадщини є вишивка. Окрім виконання функції демонстрації власної ідентичності вишиваний одяг та елементи декору є зв'язковою ланкою традиційної і сучасної культури та етногенезу. Ця ланка стала настільки визначною для соціуму, що з 2016 року українці щорічно відзначають День Вишиванки у третій четвер травня.

Розглядаючи зв'язок суспільно-політичних подій і їхнього відображення у етносі звертаємося до творів прикладного мистецтва. Зокрема, від 1 серпня 2014 року до 19 січня 2015 року тривала акція «Україна — разом!», в рамках якої громадська діячка І. Басенко вишила на полотні карти України зображення усіх областей та АР Криму. Ідеєю акції було долучити до вишивання якомога більше людей з кожного куточку України [5].

Повсякчас активісти влаштовують акції, на яких розфарбовують у елементи вишиванки частини паркани, входи у будівлі та інші міські споруди, створюють окремі арт-об'єкти та виставки тощо.

Ще одним широким пластом у розвитку етнічності народні пісні. Дослідники традиційного українського фольклору все частіше починають звертатися до цього жанру лірики. Зокрема поетеса Елла Євтушенко створила власний ютуб-канал «Колискові для Лавріна», на якому почала досліджувати фольклор. Згодо це вилилося у проєкт «Антологія українських колискових», до якої увійшли колискові із Закарпаття, Житомирщини, Харківщини, Хмельниччини, Дніпропетровщини, Івано-Франківщини, Полтавщини, Воронежчини, Сумщини, Херсонщини, Чернігівщини, східної Словаччини, Київщини, Дніпровщини, Підляшшя та Вінничини. Коментуючи мету створення антології дослідниця зазначила, що «для різного віку дитини колискові мають свої функції і переваги. Для найменших — це відчуття контакту з мамою чи іншим важливим дорослим, пізніше — ритуал на сон і метод заспокоєння, а вже потім — теплий спогад з дитинства. Також важливою складовою цього питання є ідентичність. Коли мама співає тобі саме українську колискову, це не може не вплинути на світогляд дитини в майбутньому» [25].

Звертаючись до інтерпретації суспільно-політичних подій також згадуємо про традиційні предметні символи, які фактично є атрибутами обрядовості у життєвому та календарному циклах. У таких предметах бачимо яскраво виражене ритуально-символічне значення етнічності, світоглядні уявлення народу. Приміром, одним з найважливіших таких елементів в українському етносі є хліб (зазвичай — обрядовий хліб), який наділяють особливими функціонально-смысловими значеннями, як об-смысловими значеннями, як об'єкт вшанування гостей, атрибут обрядових заходів тощо [9].

Таким чином, наголошуємо, що на етнічності українців дуже яскраво відображаються події, що проживає нація в певний період часу. Митці репрезентують власну оптику подій, болей, переживань крізь традиційні і зрозумілі для народу форми, які фактично є елементами етнічного коду

українців. Науковиця Л. Герус, досліджуючи роботи українських митців каже, що «художні практики українців початку ХХІ ст., яким властивий широкий плюралізм і творчий суб'єктивізм, продукують широкий пласт різноманітних виявів гостро злободенних рефлексій, значне місце в яких належить вияву етнічних смислів» [9].

II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ПРОЄКТУ «ВІТРИ ПРЕДКІВ»

2.1. Тематичний вибір матеріалу

Під час виробничої та переддипломної практик було проаналізовано низку джерел, які розкривають питання етносу та етнічності, зокрема Б. Савчук «Українська етнологія», А. Пономарьов «Етнічність та етнічна історія України», З. Васіна «Еволюція українського вбрання. Сторінки з історії» та інші. Нині існує багато аспектів з цієї теми для того, щоб розкрити їх у статях, але ми зупинились на таких, як національний одяг, українські прикраси, важливість пісень, заходи України, присвячені збереженню нації, обряди і традиції предків, музейна спадщина України.

Ці теми обрані для проєкту не випадково. Вони становлять собою взаємопов'язані аспекти, що формують і підтримують національну ідентичність України. У сукупності вони дозволяють глибоко розкрити сутність української культури, її унікальність та механізми збереження в умовах сучасних викликів.

Національний одяг та українські прикраси представляють візуальну ідентифікацію. Ці елементи є одними з найперших і найпомітніших маркерів національної належності. Вони не лише відображають естетичні уподобання, але й несуть у собі глибоку символіку, історію та регіональні особливості. Вивчення національного одягу та прикрас дозволяє зануритися у світ традиційних ремесел, техніки вишивки, плетіння, ювелірного мистецтва, які передавалися з покоління в покоління.

У матеріалах показується, як традиційний одяг та прикраси інтегруються в сучасну моду, стаючи джерелом натхнення для дизайнерів та символом стилю.

Щодо важливості пісень, то відомо, що пісня – душа нації. Вона є одним із найпотужніших виразників духу українського народу, що відображає історію, переживання, радість, смуток, мрії та сподівання поколінь. Пісні часто слугують своєрідними історичними хроніками, передаючи інформацію про події, героїв та повсякденне життя. Спільне виконання пісень, особливо народних, сприяє зміцненню спільноти, відчуттю єдності та приналежності.

Тема заходів України, присвячені збереженню нації дозволяє висвітлити конкретні ініціативи, програми та проєкти, які реалізуються на державному та громадському рівнях для збереження та популяризації української культури. У текстах показується роль громадськості, волонтерів, культурних діячів у процесі збереження нації.

Обряди і традиції предків – фундамент культури. Вони є основою, на якій будується національна культура. Тут відображається світогляд, цінності, вірування та поведінкові норми українців. Дотримання традицій забезпечує нерозривний зв'язок між минулим, сьогоденням та майбутнім, допомагаючи передати наступним поколінням унікальний культурний код. Участь у традиційних обрядах зміцнює відчуття приналежності до спільноти та національної ідентичності.

Музейна спадщина України зберігає пам'ятні сторінки країни. Музеї є безцінними сховищами історичних артефактів, творів мистецтва, документів та інших матеріальних свідчень національної історії та культури.

2.2. Створення статей для проєкту

Для того, щоб написати матеріалі також було відвідано різні міста, музеї, виставки, події, майстер-класи. Зокрема музей міста Києва, музей сім'ї Косачів, літературно-меморіальний музей І. Франка.

Більшою мірою матеріали проєкту – статті.

Журналістська стаття — це не просто викладення думок чи спосіб передачі фактів. Це спосіб мислення, пошуку істини, обміну знаннями, вміння розкрити і якісно пояснити значення тем, які варті уваги. Це реальний **метод дослідження та обміну сенсами**, інструмент впливу, формування. В епоху швидких інформаційних потоків, які створюють найрізноманітніші види статті, роль якісної писемності зросла в рази: серед тисяч публікацій важливо вміти вирізнити ті, що створені не заради "контенту", а з глибоким змістом і бажанням донести сенс легко і зрозуміло. На нашу думку, писання якісної статті — це не лише про структуру чи стиль, а й про внутрішні якості автора: вміння

аналізувати, бажання ділитися, значний словниковий багаж та відкритість до нових, сучасних форм подачі, тих, що зацікавлять і залишаться в пам'яті читача. Це про комфорт і дисципліну в голові автора. Тоді ми маємо такий ланцюжок: комфортна обстановка автора, по полицках викладені думки під час написання, якісно написана робота, великий відсоток прочитання статей.

Для написання текстів ми дотримувались таких правил і власних установ, зокрема комфортна атмосфера. Писати якісно неможливо у дискомфорті. Це стосується як про фізичний, так і про психологічний. Атмосфера — це не лише затишне робоче місце, тепло, кава поруч, тиша або заспокійлива музика, це ще й настрій і внутрішній стан. Крім цього, важливим, на нашу думку, важелем є порядок у середовищі, де ти знаходишся. Як ми вже зазначили, порядок у голові — значна частина структуровано написаної статті, але без порядку в кімнаті не буде порядку в голові. Саме в моменти зосередженого спокою народжуються вдумливі тексти, а не хаотичні уривки. Писати — це думати словами, візуалізовуючи та уявляти в голові кожен фразу. Тут допоможе словниковий арсенал: чим він ширший — тим точніше та яскравіше можна виразити найскладніші ідеї. Текст можна віднести до музика: гармонія між сенсом і формою. Чим важчі акорди, незвичніші комбінації клавіш, наповнені сенсом композиції, тим милозвучніше буде звучати пісня. Бідна мова — це як гра на одній струні, важко кого цим зацікавити. Також необхідно вміти аналізувати інформацію. Світ інтернету, як світовий океан — безкінечний. У морі даних важливо не загубитись. Ми переконані, що аналітичне мислення — це не просто навичка, а фундамент якісної статті. Не просто переказати — а побачити тенденції, суперечності, підґрунтя. І у всій цій купі різних видів інформації дуже важко не заплутатися. Важливо зрозуміти, що таке стаття, реферат чи допис у блозі. Звичайно, повинно бути бажання, адже воно — рушійна сила. Хоча, журналісти розуміють, що для них писати — це про роботу, а не про натхнення. Тут є певні правила текстів, яких дотримуються фахівці, генерують ідеї для тем, розглядають різні ракурси їхньої подачі тощо. Варто продумати тон і боки подачі

інформації, щоб матеріал був цікавим і його хотілось дочитати від початку й до кінця, а не просто здати статтю, бо це потрібно.

Таким чином у нас вийшла серія статей, зокрема «А зараз у моді національний одяг?» – історичні відомості про одяг переплітаються з сучасними прикладами стилізування та виготовлення українського вбрання.

Про прикраси йдеться у таких текстах, як «Від загард до салб: які прикраси створювали українці». У тексті розкривається інформація про різні прикраси, їхній опис, призначення, матеріали виготовлення та їхню адаптацію до сьогодення. Про одяг, а точніше відмінності етнічного вбрання раніше та сьогодні, йдеться у дописі на сторінці проєкту. Аналогічної теми стосується текст «Як прикраси демонструють українські історію», а також про одяг йдеться у дописі «Відмінності етнічного одягу раніше та сьогодні».

Щодо пісень, то цьому аспекту приділено увагу у тексті «Колискова як важливий елемент українського етносу». Для кращого представлення теми було описано їхню цінність, а також наведено приклад відновлення колискових як проєкт «Антологія українських пісень».

Важливим аспектом для предків є обряди і традиції, тому ми не могли пройти осторонь цієї теми. Так, з'явилися матеріали «Захищати українські традиції — це захищати свою душу», «Обряди для гармонійного життя»

«Минуле – сьогодення – майбутнє України в музеї міста Києва», де розповідається про артефакти минулого як Києва, так і України, які знаходяться в самому музеї. До тексту додані фото, які ще більше візуалізують матеріал.

«Не просто двері» – акція «FreeAzov». Тут йде розповідь про відкриття інсталяції – двері тюремної камери. На події була ненька одного з полоненого, яка розповіла важливість цих дверей: «...через двері вони заходять до камери, через двері їх ведуть на катування, через двері їм дають їжу, через двері їх виводять на волю...». Тобто це не просто двері, а «вихід» всього життя.

Крім цього, ми розглянули і питання мови. Про це йдеться у статті «Патріотичність відображається у мові?»

Для проєкту також створено емблему – дерево та вишиванка, які ми розробляли в ілюстраторі. На нашу думку, саме це найкраще представляє проєкт.

2.3. Апробація матеріалів

Матеріали проєкту було апробовано у фейсбуці <https://www.facebook.com/profile.php?id=61576800719045>

2.4. Висновки

Під час створення проєкту було досліджено історію жанру "стаття". Стаття – це невеликий текстовий матеріал, який пишеться для газети, журналу або збірника.

Схарактеризовано різновиди статей, зокрема директивна, науково-популярна, пропагандистська, загальнодослідницька і теоретико-аналітична.

Висвітлено роль українського етносу ХХІ століття, який полягає у культурі народу, образах-символах, персоналіях, національний одяг, вишивка, пісні, обряди,

Створили проєкт "Вітри предків". У ньому втілились кілька матеріалів, які охопили такі теми, як національний одяг, українські прикраси, пісні, заходи України, присвячені збереженню нації, обряди і традиції предків, музейна спадщина України.

Апробовано матеріали на сторінці у фейсбуці.

III. Список використаної літератури

1. Авраменко Н. Етно стильові тенденції у розвитку сучасної української моди / Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка. Полтава, 2015. С. 155 – 162.
2. Білан М. Український стрій. Львів : Фенікс, 2000. 324 с.
3. Боренко В. Термінологічні аспекти жанрового визначення роману-епопеї. Жанрологія. Київ, 2011. С. 200-208.

4. Вінницька Д. Український костюм як джерело етнічної історії. Полтава, 2007. С. 30-33
5. Гарачковська О. Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. Український інформаційний Простір. Київ, 2021. Вип. 8. С. 146-155.
6. Герасько М. Вбрання українців як явище традиційної культури. Батурин, 2019. Вип. 44. С. 30-37.
7. Герус Л. Етнічні смисли творчих практики українців початку ХХІ століття. Народознавчі зошити. Львів, 2021. №4. С. 938-946.
8. Герус Л. Обрядовий хліб як мистецький артефакт. Мистецтвознавство'13 : наук. зб. Львів: СКІМ; ІН НАН України, 2013. С. 29—38.
9. Глущенко І., Сидоренко О. Інформаційні жанри: добірка журналістських матеріалів : квал. роб. осв. рівня «бакалавр» / Сумський державний університет. Суми, 2020. 29 с.
10. Дрешпак В. Жанрологія журналістських творів : навч. пос. / Університет митної справи та фінансів. Дніпро, 2021. 186 с.
11. Землюк В. Етнопсихологічні й етнополітичні особливості ідентичності українців. Наукові записки. Київ, 2012. Вип. 34. С. 93 – 110.
12. Євтух В. Етнічність: енциклопедичний довідник / Нац. пед. університет імені М. П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. Київ : Фенікс, 2012. 396 с.
13. Кди́рова І. Етнічність в процесах культурного розвитку багатонаціонального суспільства України. Молодий вчений. Київ, 2017. №8 (48). С. 43-48.
14. Корнейко І., Петрова О., Попова Н. Теорія жанру: теоретичні та прикладні аспекти / рец. О. Гончар, Е. Поповянц : монографія. Харків : «Друкарня Мадрид», 2014. 128 с.
15. Кирилова О. Наукова та науково-популярна журналістика: складнощі дефініції понять і типологізації медіа. Синопис, текст, контекст, медіа. Дніпро, 2021. Вип. 27 (3). С. 141-148.

16. Кисельов С. Національна ідентичність українців. Дилема культурного і соціально-політичного. Політичний менеджмент. Київ, 2003. №2. С. 31-41.
17. Мас-медіа у термінах і визначеннях : корот. слов.-довід. / уклад. Ю. В. Бондар. Київ : МАУП, 2005. 224 с.
18. Палій Г. Становлення єдиної ідентичності в Україні. Вплив регіональної специфіки. Політичний менеджмент. Київ, 2005. №2. С. 38-42
19. Полторак В., Стадник А. Пропаганда та її місце в процесі ведення інформаційних війн. Основні форми пропагандистського впливу: пряма пропаганда, джинса, пабліситі, пропаганда 2.0. Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences. Запоріжжя, 2020. №3 (1). С. 126-138.
20. Пономар Л. Знакові функції одягу в обрядовій культурі українців середини ХХ – початку ХХІ століття: появи локальних традицій (за матеріалами експедицій) / Л. Пономар. Народна творчість та етнологія. 2015. №1. С. 32–38.
21. Посібник з журналістської етики / ред. А. Куликов, Л. Кузьменко, М. Дворовий, Д. Дуцик, Л. Куш. Київ : Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с.
22. Раті А. Перекладознавчий статус поняття «жанр» у сучасних транслятологічних студіях. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Київ, 2016. №25. Т. 2. С. 189-193.
23. Слюсаренко М. Стаття як жанр журналістики. Проблеми сучасного літературознавства. Одеса, 2017. Вип. 25. С. 58-68.
24. Сміт Е. Національна ідентичність. Київ: Основи, 1994. 224 с.
25. Сніжко О. Жанрова система публіцистичних текстів. Науковий вісник Ужгородського університету. Ужгород, 2011. С. 237-241.
26. Сушко В. Локальні варіації української традиційної культури Слобожанщини / В. Сушко. Народна творчість та етнологія. 2015. № 5. С. 18–23

- 27.Тонг Н. Специфіка жанру статті в сучасному мас-медійному просторі : кваліфікаційна робота (проект) на здоб. ст. вищої освіти «магістр» / Херсонський державний університет. Херсон, 2020. 51 с.
- 28.Тимошик М. Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ. Український Інформаційний Простір. Київ, 2022. №10. С. 14-43.
- 29.Чекштуріна В. Основні тенденції розвитку української ділової журналістики у ХХІ ст. Харків, 2020. 10 с.
- 30.Шийка С. Жанрові особливості інформаційної журналістики. Український інформаційний простір. Рівне, 2022. Число 9. С. 147-160.
- 31.Яхонтова Т. Жанри первинної наукової комунікації: сучасні тенденції розвитку. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. Львів, 2014. № 2. С. 135-140.
- 32.Баран В. Етногенез. Енциклопедія сучасної України, 2009. Т. 9. URL: <https://esu.com.ua/article-18053> (Дата звернення: 05.03.2025).
- 33.Брик А. Мистецтво війни: тернополяни розмальовують армійські шоломи. Газета «Наш день». URL: <https://nday.te.ua/mystetstvo-vijny-ternopolyany-rozmaloveryut-armijski-sholomy/> (Дата звернення: 05.03.2025).
- 34.Вірна Н. Робота з медіа. Громадська майстерня. 38 с. <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-43839716/43839716#1> (Дата звернення: 05.03.2025).
- 35.Гальчевська Л. А. Жіночі головні убори Східного Поділля кінця ХІХ – ХХ ст. [Електронний ресурс] / Л. А. Гальчевська // Вінницький обласний центр народної творчості. 2016.. URL: https://www.vocnt.org.ua/statti/golovni_ubory_galchevska (Дата звернення: 14.01.2025).
- 36.Калакура О. Особливості сучасного етнокультурного розвитку України [Електронний ресурс]. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/kalakura_osoblyvosti.pdf

37. Лісовий В. Етнос [Електронний ресурс] Енциклопедія сучасної України , 2009. Т. 9. <https://esu.com.ua/article-18071> (Дата звернення: 05.03.2025).
38. Литвин О. Науково-популярна журналістика в Україні та де її шукати: добірка медіа, що пишуть про науку доступно та цікаво [Електронний ресурс] Медіакритика. URL: <http://mediakrytyka.lnu.edu.ua/ohlyady-analityka/naukovo-populyarna-zhurnalistyka-v-ukrayini-ta-de-yiyi-shukaty-dobirka-media-scho-pyshut-pro-nauku-dostupno-ta-tsikavo.html> (Дата звернення: 05.03.2025).
39. Пальчинська В. «Ходить сонко по вулиці. Носить спання в рукавиці» : як Елла Євтушенко відроджує українські колискові [Електронний ресурс] // Вільнодумні. URL: <https://www.instagram.com/p/DCzTkn4Nn3R/?igsh=MTIydzZ5bWY1YTYwcg==> (Дата звернення: 14.01.2025).
40. Потапова А. Аналітична стаття на сторінках регіональної преси: тематика та жанрові різновиди (за матеріалами рівненських газет). Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації, 2016 р., № 1 (25). С. 113-118. URL: http://www.irbisnbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/drsk_2016_1_23.pd (14.01.2025).
41. Стаття. Словник: портал української мови та культури. <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F> (Дата звернення: 25.02.2025).
42. Традиційний одяг українок [Електронний ресурс]. Етнохата. Режим доступу: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/traditsionnaja-odezhda-ukrainok/>. URL: (Дата звернення: 14.01.2025)
43. Тягнирядно Л., Шеремета Я. Хочете жити в розвиненому світі — висвітлюйте науку [Електронний ресурс] Як медіа можуть допомогти популяризаторам знань. Детектор медіа. URL: <https://cs.detector.media/community/texts/184329/2021-05-15-khochete-zhyty->

[v-rozvyynenommu-sviti-vysvitlyuyte-nauku-yak-media-mozhut-dopomogty-populyaryzatoram-znan/](#) (Дата звернення: 14.01.2025)

- 44.Чоповський Д. Журналістські стандарти: нормативна довідка. Інститут масової інформації [Електронний ресурс] URL: <https://imi.org.ua/en/advices/jurnalistski-standarti-normativna-dovidka-i2400> (Дата звернення: 14.01.2025)
- 45.Seixas L. A further classification: redefining the journalistic genre. Gêneros jornalísticos: estudos fundamentais. Marques de Melo: José – Assis – Francisco, 2019. P. 325-337.
- 46.Kayumova-kizi N. News text structure and its analysis as a genre of media. The European journal of Literature and Linguistics. Uzbekistan, 2023. №3. P. 40-46

ДОДАТКИ

Додаток А. Матеріали проєкту

ВІДМІННОСТІ ЕТНІЧНОГО ОДЯГУ РАНІШЕ ТА СЬОГОДНІ

Одяг це не тільки про зручність, це про історію, самовираження та культуру. Ми простежили еволюцію національного вбрання крізь кілька століть і зауважили як зміни так і закономірності.

Кілька століть тому одяг українців був тісно пов'язаний з їхнім регіональним походженням, сьогодні ж в національному вбранні ми теж намагаємося відобразити приналежність до малої Батьківщини: Таврії, Слобожанщини, Гуцульщини або де інде.

Кілька століть тому переважали натуральні матеріали, одяг був функціональним, багато елементів виготовлялися вручну. В ХХІ столітті зустрічаємо багато синтетичних тканин, а процеси стали автоматизованими.

Сучасні дизайнери активно переосмислюють традиційні мотиви, поєднуючи їх із сучасними кроями та матеріалами. Вишиванка перестала бути лише святковим вбранням і стала стильним елементом повсякденного гардеробу.

ЯК ПРИКРАСИ ДЕМОНСТРУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ІСТОРІЮ?

Українські прикраси — це не просто аксесуари. Це культурний код, зашифрований у сріблї, коралах, склі й кованих візерунках. Це statement, який жінки носили не лише для краси, а щоб промовляти до світу: «Ось хто я. Ось мій рід. Ось моя земля».

У часи, коли не було соцмереж, прикраси були мовою самовираження. У них вишивали емоції, статус і навіть долю. Багато прикрас мали оберегову функцію — захищали від лиха, хвороб, «дурного ока». Це був свого роду античний амулет, але у стилі етно.

Намисто — маст-хев українки. Коралові, скляні, з бурштину, з дрібними пацьорками чи важкими металевими вставками. Чим більше — тим краще. Це як сьогодні багатошаровий layering — виглядало ефектно, звучало (буквально) дорого і навіть могло «розповісти» про добробут родини.

Дукач — справжній statement piece. Велика металева монета (часто з образом Богородиці), яку носили з шовковими стрічками або на ланцюгу. Він мав естетику і силу водночас. Це був свого роду power jewel — уособлення гідності, традиції та пам'яті поколінь.

Сережки-півмісяці, кільця з скіфськими мотивами, обручі-обереги, пояси з металевими пряжками — усе це виглядало як модна прикраса, але приховувало філософію. Тут і язичницька символіка, і християнська спадщина, і натяки на єдність з природою.

Сьогодні українські дизайнери — від Gunia Project до Guzema Fine Jewelry — переосмислюють ці архетипи в сучасному стилі. Історія оживає у форматі мінімалістичних сережок з трипільським знаком, браслетів з гравіюванням-оберегом або сучасного дукача на ланцюгу.

Прикраси — це не просто деталь образу. Це український сторітелінг, вплетений у метал, камінь, нитку. Через них ми розповідаємо світові про себе. Про силу, пам'ять, спадок. І про те, що мода — це також мова. А українська — дуже стильна.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ОДЯГ: СИМВОЛІКА КОЛЬОРІВ ТА ОРНАМЕНТІВ

Український народний одяг — це не просто елемент традиції. Це жива історія, символічний код і культурна ДНК нашого народу.

Вишиванка, плахта, крайка, кептар — кожен елемент мав своє значення. Але найбільше таємниць приховано в кольорах і орнаментах, що прикрашали одяг.

Кольори — мова емоцій і стихій:

Червоний — найпоширеніший. Це колір життя, енергії, крові, кохання. Його дарували молодим, бо він мав силу захищати від зла.

Чорний — не смуток, як часто думають, а глибока мудрість, родючість землі, зв'язок з предками. Його використовували в регіонах, де шанували пам'ять роду.

Білий — основа, чистота, світло, духовність. Це колір оновлення та надії.

Синій і блакитний — небо, вода, гармонія душі. Вишивки в таких кольорах були спокійними, «мирними».

Зелений — весна, молодість, природа, нове життя. Часто прикрашав весільний одяг.

Жовтий і золотий — сонце, багатство, щастя. Його вважали чоловічим кольором, особливо в Карпатах.

Орнаменти — священні знаки:

Кожен візерунок — як молитва або послання. Його наносили з вірою, що він захищатиме і приносить добро.

— *Калина* — символ роду, дівочої краси, материнства, України. «Без верби і калини — нема України».

— *Дубове листя й жолуді* — мужність, сила, витривалість. Часто прикрашали чоловічі сорочки.

— *Хрестики, зірки, ромби* — символи захисту, сонця, вічності, циклічності життя.

— *Берегиня* (стилізована жіноча постать з піднятими руками) — символ Матері, родючості, захисту дому.

— *Геометрія* — лад, порядок, розуміння світу. Кожна фігура мала свій зміст.

— *Квіткові мотиви* — краса, любов, цвіт душі, гармонія з природою.

Регіональна різноманітність:

У кожному регіоні — своя мова одягу.

На Поділлі переважали червоно-чорні орнаменти.

У Галичині — багаті кольорові вишивки.

На Полтавщині — білим по білому.

У Карпатах — теплі вовняні тканини й різьблені прикраси.

Одяг як оберіг:

Наші предки вірили: правильно вишитий одяг може захистити людину від злих сил, хвороб і нещасть. Тому сорочки вишивали з молитвою, думками про добро і любов. Кожна нитка — як зв'язок між поколіннями.

Український одяг — це не мода. Це жива традиція, яку ми носимо серцем.

Коли вдягаєш вишиванку — це не просто «гарно». Це — відлуння тисячоліть, код, який говорить: Я — з України. І я пам'ятаю, хто я.

#вишиванкаєднає #українськісимволи #народнийодяг #традиції

#українськакультура #одягіздушею #генетичнийкоднації

ЗАХИЩАТИ УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ — ЦЕ ЗАХИЩАТИ СВОЮ ДУШУ

Етнічні традиції — це не просто збір культурних звичаїв, а жива основа української ідентичності. Це ціла система культурних форм і значень: від мови й

пісень — до обрядів, ремесел і щоденних родинних ритуалів, які живуть у спадку поколінь.

Вираження один і тих самих обрядів, звичаїв та рецептів, які є спільними для кожного регіону України вирізняються своїми локальними особливостями. Десь кладуть більше буряка у борщ, десь співають старовинні коломийки, десь весілля — три дні й три ночі. Але все це — наше, ми різні, але ми єдині.

Під час повномасштабного російського вторгнення агресор не випадково намагається знищити наш культурний простір: руйнує історичні пам'ятки і забороняє українську мову — це спроба стерти наше коріння. Адже коли зникають традиції, руйнується і самосвідомість народу.

Захищати українські традиції — це захищати свою душу й майбутнє. Кожне слово українською, кожна пісня, кожне свято, що зберігає пам'ять про предків, є проявом опору. Бо збереження традицій означає збереження нас самих.

ОБРЯДИ ДЛЯ ГАРМОНІЙНОГО ЖИТТЯ

Календарні обряди наших предків — це не просто свята, а шлях жити в гармонії з природою.

Цикл розпочинався зимою. Коляди — свята народження нового сонця, а пізніше — Христа. Люди співали, водили козу, бажали одне одному щастя і врожаю. Потім ішли Маланка й Василя — щедрування, обряди на добробут: переодягання у маски, жарту та «дід» у гурті. Завершувало зимовий цикл Водохреще — освячення води, занурення в ополонку, очищення й оновлення духу.

Наступний цикл починався з веснянок та гаївок — закликали тепло, будили землю після сну. Великдень був не лише християнським святом, а й символом відродження природи.

Влітку Івана Купала приносив магію вогнища та очищення. Дівчата пускали віночки на воду й шукали цвіт папороті. Після цього наставляли жнива та обжинки: період, коли висловлювали подяку землі за врожай.

Восени згадували предків, вшановували Покрову, готувались до темної пори року — і тілом, і душею. Одне з важливих свят — Діди (осінні задушні дні), коли запалювали свічки та поминали померлих родичів.

Такою була філософія життя — коли людина була частиною світу, а не користувачем.

ПАТРІОТИЧНІСТЬ ВІДОБРАЖАЄТЬСЯ У МОВІ?

Україна у двадцять першому столітті зіткнулася із загарбницькими діями «визволителів», які начебто прийшли рятувати російськомовний народ. Мова — це душа нації, її культурний генокод, відображення історії та світогляду народу. Патріотичність у мові виявляється в багатьох аспектах, як-от у виборі слів, використанні рідномовних традицій та навіть у питаннях кодового перемикання.

Важливо також розуміти, що в Україні є російськомовне населення. Якщо людина народилася і живе в оточенні, яке розмовляє російською мовою, то підсвідомо вона надаватиме перевагу цій мові у спілкуванні. Проте необхідно робити свідомий вибір і усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки при виборі мови спілкування. Військові наголошують на тому, що українська мова стає для них оберегом: уночі на позиціях важливо розрізнити, хто свій, а хто — ні, тому спілкування відбувається виключно українською.

Мовна політика держави відображає рівень патріотичності її громадян. Підтримка розвитку та поширення української мови, її популяризація та створення умов для її утвердження є одним із ключових завдань соціально-культурного сегмента державного апарату.

Найголовніше в цьому — прищеплювати любов до Батьківщини, рідної мови з самого дитинства, пояснювати дітям їхнє етнічне коріння. Батькам варто разом із дитиною готувати українські страви: червоний борщ із пампушками, вареники з вишнями, картоплею, сиром та іншими начинками; розповідати про вишивку на рушниках і про те, чому ними прикрашають ікони. Варто ділитися з дітьми традиціями: розповідати про обряди на весіллях, коровай, гопак, народні пісні, яких дуже багато: «Горіла сосна, палала», «Ой, хто п'є, тому наливайте», «Гоп, ца-ца», «Гей, наливайте повнії чари» тощо, а також про традиції на Різдво, Великдень, Вербну неділю та інші свята.

І тоді не потрібно буде ставити під сумнів патріотизм людини, бо вона розумітиме, який внесок у вільну та незалежну Україну зробив Тарас Шевченко, вірші якого знатиме напам'ять; перечитуватиме «Кобзаря», що зберігатиметься на полицях домашньої бібліотеки; вільно володітиме українською мовою, пам'ятатиме важливі події та свята; навчатиметься у державних вищих навчальних закладах, працюватиме на державній роботі, де роботодавець сплачуватиме податки, що йтимуть на потреби армії; простягне руку допомоги переселенцям і всім нужденним.

Отже, мова — найпотужніший засіб вияву патріотичності. Вона слугує маркером національної ідентичності, але патріотизм — це не тільки мова, а й свідомість, виховання та дії. Слова — це мить, а дії — вічність!

КОЛИСКОВА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОСУ

Музика та пісні були і залишаються сьогодні одними з найпопулярніших галузей мистецтва на рівні з художнім, театральним, танцювальним та іншими. Поспівки діти чують змалечку, від самого народження ненька співає колискову, щоб маля заснуло. Саме це є причиною, чому колискові пісні вважаються одним з найдавніших жанрів музики. Що ховається за колисковими — питання таке ж давнє як і самі пісні.

Коли з'явилися колисанки — важко прослідкувати та визначити точну дату написання першої колискової пісні, але вони займають особливе місце в культурі та відображають цінності й традиції народу. Більшість пісень — народна творчість, яка передається з вуст у вуста, зберігаючи унікальність української музичної традиції.

Насамперед ці пісні є духовним провідником між матір'ю та дитиною, вони створюють емоційний зв'язок. Але є й інші функції таких пісень: створення атмосфери затишку для двох близьких людей; привчання малюків до українського мовлення: у багатьох піснях зберігаються стародавні слова, фрази колискових легко запам'ятовуються та заспокоюють маля перед сном. Культурний код українців також закладено у підґрунтя колискових пісень, адже завдяки ним дітлахи вперше знайомляться з фольклорними традиціями, які є однією зі складників етнічної самобутності народу. З плином часу колисанки ставали своєрідним оберегом-намовлянням для дітей. У кожній пісні можна прослідкувати важливі виховні засади: моральні цінності, базові уявлення про добро і зло, любов до Батьківщини.

Образи, зображені у колискових піснях — природа: зірки, квіти, сонце, місяць, тварини, явища, дерева та рослини. Одним з найпопулярніших є сюжет захисту від злих сил. Прикладом цього є рядки старовинної колискової «Ой, ходить сон коло вікон»:

«Ой, ходить сон коло вікон,

А дрімота коло плота

Питається сон дрімоти:

— Де ж ми будем ночувати?».

Сьогодні українці зберегли дуже багато текстів колисанок, серед яких: «Спи, моя радість, засни», «Котику сіренький», «Ой, люлі-люлі, налетіли гулі», «Ой, засни, засни, дитино й маленька», «Ой, спи дитя в колисоньці» та інші.

У сучасному суспільстві колискові продовжують жити та залишаються цінним аспектом сімейного виховання. Нині все більше з'являється музикантів,

дослідників та просто небайдужих, які відроджують ці пісні для збереження культурної спадщини.

Хочемо нагадати, що у 2022 році журналістка, музикантка і перекладачка Елла Євтушенко створила ютуб-проект «Антологія українських колискових». Його можна переглянути на каналі «Колискові для Лавріна». Тут зібрано 18 пісень із різних куточків України: Закарпаття, Житомирщини, Харківщини, Хмельниччини тощо.

НЕ ПРОСТО ДВЕРІ

Акції «FreeAzov» — все починалося з акцій на підтримку полонених «Азовсталі». Сьогодні FreeAzov — це про підтримку полонених і незаконно засуджених військовослужбовців підрозділів НГУ, ЗСУ, ССО, ГУР тощо.

18 травня 2025 року — рівно три роки від дня здачі захисників Маріуполя у почесний полон. На честь цієї дати на Контрактовій площі відкрили інсталяцію — двері тюремної камери.

Як вказала мати полоненого азовця Тетяна, «...через двері вони заходять до камери, через двері їх ведуть на катування, через двері їм дають їжу, через двері їх виводять на волю».

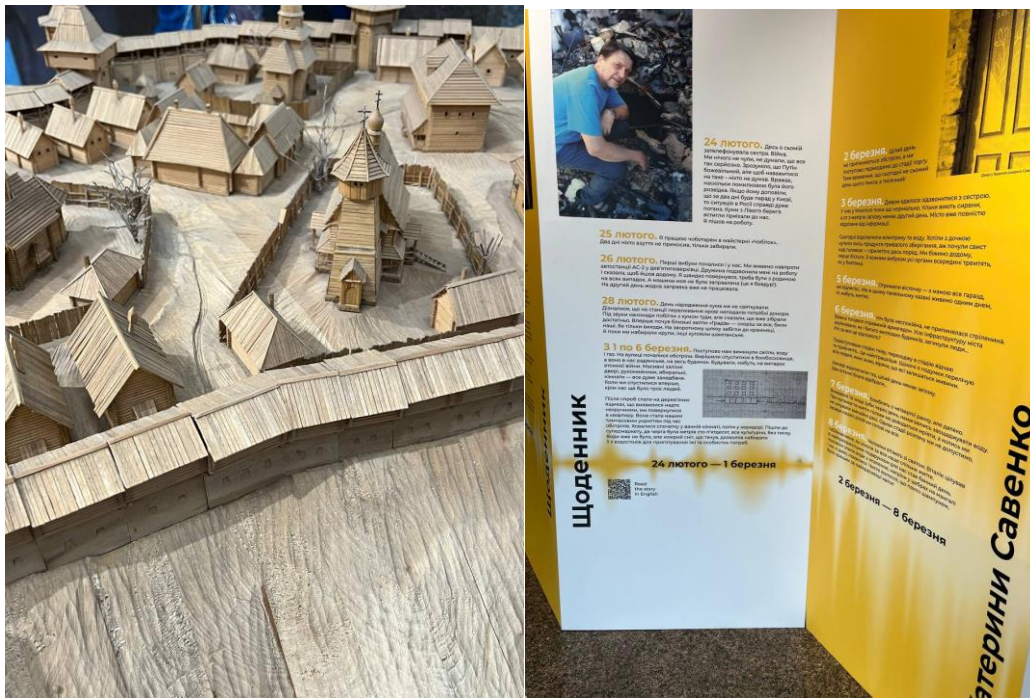
МИНУЛЕ - СЬОГОДЕННЯ - МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ В МУЗЕЇ МІСТА КИЄВА

Історію України діти вивчають змалечку, але не всі «бачать» минуле на власні очі.

Музей Києва - це не тільки про Київ, а й про українців в цілому. Тут не тільки старовинні поселення у мініатюрі, а й зразки грошей, вбрання, культури. Крім цього, червона пляма у вигляді Радянського Союзу та його дій. А також відомості про всі репресії, боротьбу, повстання і революції, які залишили відбитки у пам'яті кожної родини України й не тільки.

Повномасштабна війна почалась не так і давно - у 2022 році, проте артефакти з бойових тут теж є.

Тут кожен відвідувач доторкнеться до історії за яку вбивали, катували, засуджували та засилали. Побачивши це все один раз, можна зрозуміти, чому важлива мова, культура і цінності народу.

ВІД ЗГАРД ДО САЛБ: ЯКІ ПРИКРАСИ НОСИЛИ СТВОРИЛИ УКРАЇНЦІ

Володимир Винниченко свого часу сказав, що «нації формуються не тоді, коли народи живуть у мирі, а коли їхня воля стає міцною», ми б сказали, що українська нація формується тоді, коли виходить з-під впливу Росії. Попри те, що вже біля 3 років повномасштабно, а 11 — регіонально Росія впливає фізично на українські землі та якість і безпеку життя громадян, робити це в соціально-культурній парадигмі їй вдається все менше.

Ви ж звернули увагу, на те, якої популярності останніми роками набрали етнічні традиції та обряди: щовесни інстаграм та тік-ток всіяний туторіалами з виробництва крашанок, писанок і запечених пасок, у сезон різдвяних свят поряд з гномами з «Юска» та гірляндами українці масово скуповують сировину для дідухів та різдвяних павуків, набирають популярності і гуляння на Івана Купала. Традиційний український одяг вийшов з рамок «шароварщини», а модниці припинили заправляти вишиті сорочки у джинси. Сьогодні пройшовши центральними вулицями Києва можна зустріти панянок у стилізованих спідницях, прикрашених фартушками та кишеньками, вишитих сорочках, кептарях та оздобах на кшталт коралів, криз, дукатів, згард тощо.

Спробуймо розібратися в історії, традиціях носіння нашійних прикрас. Також дізнаймося, як називаються та з чого виготовляються намиста, що популярні серед українських модниць.

Найперші нашійні прикраси, що знайдені на теренах сучасної України, були виготовлені з кісточок овочів, зерен, молюсків та ягід. Згодом ці матеріали

замінили камінні, металеві та скляні намистинки. Ще пізніше намисто почали виготовляти з дорогих природних матеріалів, таких як корали, бурштин, перли, скло, смальта, гранат. Такі прикраси могли дозволити собі лише заможні міщанські жінки. Сьогодні ж маємо безліч варіацій прикрас: з дорогоцінного каміння, бісеру, ниток, металів, епоксидної смоли тощо.

Спосіб носіння намиста теж змінювалися в різні історичні проміжки. Раніше вважалося, що вийти жінці на вулицю без намиста — все одно, що вийти голою. Неважливо, це свято, храм чи звичайний день за роботою — шию господині повинна прикрашати низка майстерно вироблених намистин. Адже це, насамперед, — оберіг, захист від злих духів і недобрих людей.

За намистом можна було легко визначити соціальний статус жінки. Що більші намистини і що більше разок у нашийній прикрасі, то заможнішою була панянка: найбідніші мали по 2-3 шнурівки коралів, а багаті – 10 чи 15.

Згарди. Прикраса з нанизаних у кілька рядів литих хрестиків, між якими розташовували трубочки або спіральки з латуні. Прикраси мали застібку круглої форми з орнаментом (зазвичай сонце).

Коралі. Багатошарове намисто з особливою системою укладання намистин: від найдрібніших по краях до найбільших посередині.

Перли. Аксесуар поєднували зі святковим дорогим вбранням із шовку, оксамиту, парчі або штофу. Прикраса символізувала чистоту та вірність.

Кризи. Це широкий округлий комір з бісеру вишитий різними орнаментами, який повністю прикривав плечі та груди власниці.

Баламути. Симетричне намисто з перламутрової мушлі, іноді прикрашене дукатами чи дукачами. Зазвичай є весільною прикрасою.

Бурштинове намисто. Довге намисто з дорогоцінного каміння, яке намотувалося на шию в кілька шарів.

Пацьорки (бранзульєти). Масивне скляне намисто. Кульки діаметром до 15 мм розмальовували вручну різноколірною емаллю та інкрустували золотом. Сучасним аналогом є прикраси, виготовлені у техніці «лемп ворк».

Гердани (крайки, ланки, драбинки). Прикраса у вигляді двох вузьких смуг з кількох рядів різноколірного бісеру, які утворюють строкатий геометричний або рослинний орнамент.

Плетінки (силянки, перепаски, цятки). Тонка смужка з бісеру виготовлена способом «силянка», що поєднувала різні візерунки. Для міцності силянки нашивають на тасьму.

Дукачі або дукати (личмани, таляри). Оздоба з монетою, медаллю, нагородою, вставленою в оправу, та металевим бантом, прикрашеним кольоровими камінцями.

Шелести (сороківці, бубонці). Найбільш стародавнє намисто було у вигляді ланцюжків з невеликих круглих металевих бубонців, іноді доповнених іншими деталями.

Дармовіси (підвіски, лускавки, надуванці, світлячки). Виріб з однієї довгої або кількох коротких ниток, на які нанизані намистинки з дутого скла.

Салби. Масивне намисто-нагрудник з тканини, розшитий срібними монетами, схожий до турецьких чи татарських аксесуарів.

А ЗАРАЗ У МОДІ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ?

Національний одяг — це про історію, культуру, цінності та відображення суспільно-політичних подій.

Сьогодні часто можна побачити вбрання, що нібито є традиційним для українців, проте насправді спотворене радянською цензурою, адже самобутність народу була об'єктом гонінь та переслідувань окупаційною владою. Нині такий «стиль» охрещений поняттям «шароварщина».

Найдавніший різновид національного одягу, який зберігається тисячоліттями, — вишивані сорочки. У давнину для пошиття сорочок майстрині обирали натуральні тканини, здебільшого — коноплі або льон, — на яких власноруч вишивали символічні візерунки. Такий одяг носили діти, дорослі жінки та чоловіки. Чоловічі образи часто доповнювали поясами, які намотували на штани-шаровари. На ногах чоловіки носили шкіряні черевики.

Жінки зазвичай надягали на голову хустки, очіпки (шапочка, яка зав'язувалась на шнурок), воскові (якщо дівчина виходила заміж) або квіткові вінки, стрічки та прикраси.

Також важливим елементом була плахта, яку розділяли на три види: святкова, повсякденна і дерга. Згодом її замінили на спідницю: вузька спідниця з вовни — літник, широкого крою — андарак. Стилїзували спідниці поясами: вузької форми — крайка, очкур; пояс-рушник, який носили наречені; заможні дівчата одягали случький пояс, що виготовлявся з дорогої тканини і ткався золотом чи сріблом. Серед взуття жінки мали доволі широкий вибір: поршні, постолі, лапті, черевички або чоботи з оздобленням.

А що ж відбувається сьогодні? Нині модна індустрія представлена різноманіттям фасонів одягу на будь-який смак. З огляду на суспільно-політичну ситуацію в державі, а саме загарбницьку війну Росії, українці та іноземці все частіше цікавляться етнічним українським вбранням та звичаями його носіння. З огляду на це на модних показах все частіше можна побачити одяг традиційного крою, що часто оздоблений елементами із етнічними та історичними мотивами. Зірки естради, інфлюенсери та лідери думок все частіше з'являються на публіці у вбранні з національними елементами. На модних показах модельєри не залишаються осторонь етнічних мотивів і додають їх до своїх колекцій.

Хочемо нагадати, що бренд EMBR GEM присвятив зимову колекцію одягу «Лебідки» жінкам родин Драгоманових, Кобилянських, Косачів і Крушельницьких. В колекції представлені осучаснені варіанти варіації аристократок.

Додаток Б. Емблема проєкту

АНОТАЦІЯ

Кручок Т. Медіапроект «Вітри предків: специфіка створення»

Ключові слова: медіапроект, етнос, етнічність, статті, статті про етнічність, патріотизм.

Історичний простір України формувався під впливом інших країн, тому в актуальних відомостях є інформація щодо етнічної спадщини України, але з примітками, що це може належали є до інших народів.

На тлі суспільно-політичних подій, які відбуваються в Україні, а саме локальна (з 2014 року), а згодом і повномасштабна (з 2022 року) війни люди стали більше цікавитися справжнім етносом країни, щоб знати, розуміти істину інформацію та протистояти інформаційній боротьбі. Вагому роль у дослідженні та вивченні цих проблем відіграє журналістика, а саме її жанр – стаття. Саме цей жанр є інструментом формування громадської думки, поширення об'єктивної та правдивої інформації, а також для аналізу етнічних процесів.

У межах роботи було створено медіапроект «Вітри предків», у якому є статті про етнічний одяг, прикраси, українські традиції, обряди, українську мову, колискові, акцію «FreeAzov», музей міста Києва. Усі матеріали апробовано на сторінці у фейсбуці.

Keywords: media project, ethnicity, ethnicity, articles, articles about ethnicity, patriotism.

The historical space of Ukraine was formed under the influence of other countries, therefore, in current information there is information about the ethnic heritage of Ukraine, but with notes that it may have belonged to other peoples.

Against the background of socio-political events taking place in Ukraine, namely the local (since 2014), and later the full-scale (since 2022) war, people have become more interested in the true ethnicity of the country in order to know, understand the true information and resist the information struggle. Journalism plays an important role in the research and study of these problems, namely its genre - the article. It is this genre that is a tool for forming public opinion, disseminating objective and truthful information, as well as for analyzing ethnic processes.

As part of the work, a media project “Winds of Ancestors” was created, which includes articles about ethnic clothing, jewelry, Ukrainian traditions, rituals, the Ukrainian language, lullabies, the “FreeAzov” campaign, and the Kyiv City Museum. All materials were approved on the Facebook page.